



Vest-Telemark
Næringsutvikling AS

VILKÅRSREVISJON FOR TOKKE-VINJE REGULERINGA - HØYRINGSUTTALE

Telemarkskanalen regionalpark og Vest-Telemark Næringsutvikling AS ynskjer med dette å kome med ei uttale i anledning Vilårsrevisjon for Tokke-Vinje reguleringa. Me ynskjer i denne samanheng å fremme argument på bakgrunn av ei vurdering av reiselivs- og næringsinteresser i området.

Vest-Telemark Næringsutvikling AS er det regionale næringsutviklingselskapet i Vest-Telemark. Sidan 1995 har selskapet jobba med regionale utviklingsprosjekt og oppgåver av næringspolitisk karakter. Som regionalt utviklingselskap har selskapet eit særleg ansvar for å fremje regionens interesser.

Telemarkskanalen regionalpark vart etablert i 2011 som eit interkommunalt samarbeid mellom dei seks kanalkommunane, Telemark fylkeskommune og Telemarkskanalen FKF. Formålet er å auke området attraktivitet som reisemål og bustad, og å få til vekst og utvikling i næringslivet gjennom å foredle dei særprega ressursane som er knytt til Telemarkskanalen og kanallandskapet.

Telemarkskanalen øvre løp, Vestvatna, representerar eit særprega kanallandskap med ein unik og svært variert natur. Dette gjev eit godt fundament for rike og mangfaldige naturopplevingar. Kanallandskapet er unikt i norsk samanheng, og er dermed eit konkurransefortrinn for reiselivssatsinga både lokalt, i Telemark og i nasjonal samanheng. Den storslåtte norske naturen er Noregs største salsvare, og turistundersøkingar i Noreg har gjennomført viser at det naturbaserte reiselivet har eit stort kommersielt utviklingspotensial.

Reiseliv internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt

Internasjonale trendanalysar syner at turistane stadig vert meir interessert i innhaldet på reisa og opptatt av tilhøva på stadene dei vitjar. Dei ynskjer meir aktivitet, fleire kulturopplevingar, rein mat, frisk luft og sunne aktivitetar. Sunn livsstil, grønne verdiar, naturinteresser og aktivitetar i naturen ventast difor å få auka tyding i tida som kjem. *Forbrukarane går frå vera naturobservatørar til å bli naturbrukarar.*

Regjeringa har valt å satse særskilt på reiselivsnæringa. Dette valet er gjort på bakgrunn av næringas potensial for vidare verdiskaping, dei naturgitte føremonane Noreg har og næringas store tyding som distriktsnæring. Regjeringa uttrykkjer i sin reiselivsstrategi ”Destinasjon Noreg” at Noreg har unike føresetnader for å ha gode reiselivsprodukt. Norsk natur gjev grunnlag for eit rikt tilbod av unike opplevingar, og me skal styrke vår posisjon som eit land med spanande opplevingar og naturbaserte aktivitetar.

Telemark Fylkeskommune syner i sin ”Regional plan for reiseliv og opplevingar” at det tradisjonelle reiselivet er på veg ut, og det meir aktive, temaorienterte og opplevingsorienterte reiselivet er på veg inn. Ein slår og fast at naturopplevingar framleis er mest ettertrakta, og at etterspurnaden aukar.

Sommaren 2010 gjennomførte Kaizen AS ei undersøking blant ferierande i Telemark. Dei fann at det fremste motivet for å besøke Telemark er å oppleve natur og landskap (61%).

Det har dei seinare åra vore ei bevisst satsing på å fremja aktivitetar for turistane som vitjar Telemark, med ynskje om å posisjonere Telemark som fylket for naturaktivitetar. Me kan nemne at det er fleire pågåande store prosjekt på sykkel, padling og vandring. Dette er i tråd med internasjonale tematiske reiselivssatsingar i regi av Innovasjon Noreg, som og har ei internasjonal satsing på fiske. Fiske er framleis ein uutnytta ressurs og aktivitet i Telemark, som ein no vurderar å framme ei satsing på i Tokke og Kviteseid regionalpark kommunar. Me veit at det er meir som rører seg i kanalen enn turistar og båttrafikk: storauren.

Fiske som reiselivsaktivitet

Storaurefiske er innlandsfiskets mest verdfulle fiske og folkefiske nr.1. I Sør-Noreg har ein diverre få gode fiskelokalitetar. Vestvatna har difor eit stort potensial for å kunne utvikle dette vidare. I denne samanheng kan det visast til andre land, som til dømes Island, som no satsar på å tilby turistane fiske på såkalla Ice age brown trout.

Dette er akkurat det same me har i Vestvatna - den opphavlege sjøauren som vandra inn i landet etter siste istid, omlag for 10-12000 år sidan. Sjøauren vart innestengd i fjordsystema ettersom isen trekte seg attende og landet heva seg. Genmatrialet er der enno, men det fryktas at dette snart er historie. Storaurestamma og dei unike naturkvalitetane er basert på naturlege vassføringar og vasstandsendingar. Kraftproduksjonen i området er av ein slik grad at det er med på å snart utrydde desse unike artane og naturtypene. Det manglar vatn. Tørrlagte elvar er kraftproduksjonens baksida. Det skapar store naturpåverknader som verker inn på heile økosystem.

Tokkeåi er svært sentral, både i forhold til auren og i reiselivssamanheng. Åi vert forsynt med vatn frå Hardangervidda, og renn gjennom berg og ur i eit område som er unikt i internasjonal samanheng. Tokkeåis bekkekløftsystem ned til Dalen er i denne samanheng noko av det mest spesielle område me har her i landet. Her finn me heile 34 raudlisteartar. Åi renn ut på deltasletta i Dalen, eit deltaområde som er rekna som ei særstuga naturtype. Elvedeltaet i Tokkeåi er startmotoren i storaurens liv. I dette drivhuset under vatn, skapas den næringa storauren er avhengig av for å kunne bli så stor at den kan gå i beite i sikstidane i dei store vatna.

Levande vassdrag er ein føresetnad for å kunne tilby aktivitetar og gode fiskemoglegheitane, som igjen vil kunne ha ringverknader for reiselivsnæringa lokalt og regionalt. Det er ikkje ynskjeleg eller føremonleg å ha ei kulisser som ikkje kan nyttast, og som det berre tidvis er vatn i. Difor er det viktig at så verdfulle ressursar som Tokkeåi og Bandak vert haldne i hevd. Dersom ein ynskjer å gjenskape det fiske dei engelske lakselordar oppdaga i Tokkeåi og Bandak på 1850 talet, treng ein meir vatn enn det som er i dag. Då er det naudsynt med eit anna køyremønster på kraftstasjonen i Tokkeåi og ei konstant minstevassføring frå Vinje. Ein stabil vasstand i Vestvatna vil halde drivhusa (deltaområda) under vatn i Bandak, Kviteseid og Flåvatn. Dette kan bidra til og sikre eit framtidig godt fiske til glede for både turistar, fastbuande og næringsaktørar.